

Kultur och bildning
Jimmy Eriksson
Tfn: 063-146703
E-post: jimmy.eriksson@regionjh.se

2023-08-07

RUN/137/2023

Uppdrag Kulturarv: Behovet av ett styrande dokument för kulturarvsfrågor inom Region Jämtland Härjedalen

Bakgrund och uppdrag

Vid regionala utvecklingsnämndens sammanträde i november 2022 fick nämnden information om rapporten "Kulturarv för hållbar utveckling" som Heimbygda och Stiftelsen Jamtli tagit fram under hösten 2022. I rapportens inledning framgår "Att det levande kulturarvet och vår förståelse för det är en förutsättning för ett fredligt och demokratiskt samhälle. Att det inom kulturarvet finns kunskap och metoder för hållbara sätt att hushålla med våra resurser. Det är också med kulturarvet som jämlikhet börjar, när alla grupper och platser får delta i den gemensamma berättelsen med sin historia i stället för att det är majoritetssamhällets historia som dominerar."¹

Rapportens framtagande är delvis finansierat via Region Jämtland Härjedalens kulturstöd där Heimbygda ansökt om projektstöd för en förstudie där målet var att ta fram ett brett förankrat underlag för en regional kulturarvsstrategi. Utifrån Heimbygdas rapport och med hänsyn till pågående arbete med att ta fram det övergripande styrdokumentet Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2024-2027, sågs ett behov av att utreda behovet av ett övergripande styrdokument för kulturarv, utifrån nedanstående frågeställningar:

- Vilken typ av dokument behövs? En strategi, plan, handlingsplan?
- På vilket sätt bidrar ett separat dokument om kulturarv till att uppfylla målen i Kulturplanen?
- Vilken roll ska Region Jämtland Härjedalen ha för genomförandet och uppföljningen av dokumentet i relation till andra aktörer i länet?
- Vilka resurser krävs av Region Jämtland Härjedalen för att ta fram dokumentet och för att därefter arbeta med genomförandet? Förslag på finansiering av såväl framtagande som genomförande ingår därmed i utredningen.

Det är verksamhetsområde Kultur och bildning som, på uppdrag av regionala utvecklingsdirektören, har utrett behovet av ett styrande dokument för kulturarv. På grund av den relativt korta tiden samt att utredningen har genomförts inom ramen för befintlig tjänst så är den relativt kortfattad. Den har bestått av omvärldsbevakning, granskning av relevanta dokument, översyn av Kultursamverkansmodellen samt samråd och dialog med

¹ "Kulturarv för hållbar utveckling - Förslag till regional kulturarvsstrategi", 2022

interna och externa aktörer. Sammantaget svarar utredningen på uppdragets frågeställningar och presenterar ett förslag på vidare hantering.

Sammanfattning av Heimbygdas förslag till regional kulturarvsstrategi

Behovet av en regional kulturarvsstrategi lyftes 2020 av såväl Heimbygda som av enskilda politiker i regionala utvecklingsnämnden. Genom regionens kulturstöd fick Heimbygda möjlighet att ta fram ett underlag för det fortsatta arbetet vilket genomfördes i samverkan med Stiftelsen Jamtli. I Heimbygdas och Jamtlis förstudie "Kulturarv för hållbar utveckling - Förslag till regional kulturarvsstrategi" sammanfattas behovet av en kulturarvsstrategi utifrån att kulturarv är samhällsbyggande, att regionen har starka kulturarvsaktörer, framför allt inom kulturarvspedagogik, och att en strategi kan hjälpa oss att lägga pusslet av alla delar: "Begreppet rymmer alla delar av vår mänskliga historia, de vi är stolta över, de vi förträngt, de vi skäms över och de som fortfarande gör för ont för att prata om. Var för sig utgör de olika pusselbitar och tillsammans utgör de hela pusslet."²

Det befintliga förslaget definierar en eventuell strategi som en "process för inkludering, delaktighet och ökad representation" och att den "behöver ske på tvärs [...] och genomsyra alla samhällsbyggande delar."³ Som strategi betraktad så pekar den ut och formulerar relevanta och viktiga delar för att kulturarv ska genomsyra hela samhället. Den knyter därmed an till de nationella kulturpolitiska målen, där politiken ska "främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas"⁴. Dessutom finns i förstudien förslag på konkreta insatser. Dessa insatser berör områdena "folkbildning", "samordning" samt "att stärka det ideella" och är förslag som går att utveckla oavsett strategi.

Kultursamverkansmodellen och kulturarv i regional utveckling

Samtliga regioner, förutom Region Stockholm, ingår i kultursamverkansmodellen, en modell som bygger på dialog och samverkan mellan stat, region, kommun, civilsamhälle och det fria professionella kulturlivet. Det är också en modell för finansiering av regional kulturverksamhet där staten fördelar medel till regionerna som beslutar hur dessa ska användas i enlighet med en statlig förordning⁵. Varje region tar fram en flerårig regional kulturplan där regionala mål och ambitioner utgör, tillsammans med årliga äskanden inkluderande budget, underlag för statens bidrag. Regionernas fördelning av de statliga medlen ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås i hela landet samt att främja en god tillgång till kultur utifrån vissa utpekade områden i förordningen;

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
4. professionell bild- och formverksamhet
5. regional enskild arkivverksamhet
6. filmkulturell verksamhet
7. främjande av hemslöjd.

² "Kulturarv för hållbar utveckling - Förslag till regional kulturarvsstrategi", 2022

³ "Kulturarv för hållbar utveckling - Förslag till regional kulturarvsstrategi", 2022

⁴ Kulturpolitiska målen "Tid för kultur" Prop. 2009/10:3

⁵ Förordning om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)

Som noterat är inte kulturarv generellt ett utpekat område i kultursamverkansmodellen utan bör i stället förstås enligt den vedertagna definitionen av Riksantikvarieämbetet där kulturarv ”avser alla materiella och immateriella uttryck (spår, lämningar, föremål, konstruktioner, miljöer, system, strukturer, verksamheter, traditioner, namnskick, kunskaper etc.) för mänsklig påverkan”⁶. Enligt den definitionen finns kulturarvet med som perspektiv i samtliga ovanstående verksamhetsområden. Vad som betraktas som kulturarv förändras över tid. Dagens konstuttryck och sedvänjor blir morgondagens kulturarv.

Inom ramen för kultursamverkansmodellen genomför regionen kontinuerliga och formaliserade samråd med länets institutionella kulturarvsaktörer som till exempel Stiftelsen Jamtli och Föreningsarkivet i Jämtlands län. Dessutom förs årliga dialoger om samverkan med verksamheter som Länsstyrelsen, Stiftelsen Gaaltje med flera. Vid behov förs även dialog med representanter för det övriga civila samhället där Heimbygda är en aktör. Då kulturarv kan förstås som spår genom mänsklig aktivitet finns perspektivet med i andra dialoger och samråd med verksamheter inom exempelvis scenkonst, bild- och formkonst, film, slöjd och litteratur.

I den regionala kulturplanen kan regionen, utöver kultursamverkansmodellens områden, välja att beskriva den sammantagna regionala kulturpolitiken och länets kulturella infrastruktur där kulturarv är en väsentlig del. Region Jämtland Härjedalen har valt att lyfta kultur och kulturarv kopplat till den regionala utvecklingsstrategin. I målbilden för 2050 står det exempelvis att vi ”bygger från det lokala men med inspiration från omvärlden och värdesätter idag det som är morgondagens kulturarv” samt att ”kulturarvet och kulturmiljöerna är en motor för samhällsutveckling och skapar identitet och samhörighet.”⁷

I Region Jämtland Härjedalens Program för smart specialisering 2021–2027 är Upplevelser ett utpekat område. Här framgår att länet har en bred upplevelseproduktion som omfattar allt från stora evenemang till en levande fåbodkultur. Saepmie framhålls som en stark identitetsfaktor; ”den världsunika sydsamiska urfolkskulturen med sin historia, samtid och utveckling är en viktig del av länets kultur och kulturarv”⁸. Vidare nämner programmet att ”natur och kultur är lokalspecifika tillgångar som skapar attraktivitet för en plats som hemvist” och att det finns potential och utvecklingsmöjligheter. Kopplat till varje styrkeområde inom programmet tas handlingsplaner fram i samverkan med berörda aktörer. Handlingsplanerna uppdateras löpande. Flera av länets kulturarvsaktörer deltar aktivt i arbetet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har ansvar för kulturmiljöfrågor som i många avseenden relaterar direkt och indirekt till kulturarv, dess miljöer och verksamheter. I den befintliga kulturmiljöstrategin, som i första hand för Länsstyrelsen i Jämtlands län är ett internt inriktningsdokument, formuleras förhållningssätt som Länsstyrelsen ska jobba efter⁹. I den formuleras mål som bland annat rör lokal förankring, pedagogisk förmedling, mångfald och tillgänglighet.

⁶ Definition av kulturarv och kulturmiljö | Riksantikvarieämbetet (raa.se)

⁷ Jämtlands län 2050 - En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i (RUN/515/2018)

⁸ Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021–2027 (RUN/430/2018)

⁹ Kulturmiljöstrategi 2022 - 2025 Länsstyrelsen Jämtlands län

Att kulturarv redan nu finns med som en självklar del i befintliga styrdokument och i processer som rör både kultursamverkansmodellen och smart specialisering samt i verksamhetsdialoger ger goda förutsättningar för att arbeta såväl strategiskt som operativt med frågorna. Länet har många aktörer inom kulturarvsområdet. Det ger goda möjligheter till samverkan i dessa frågor.

Omvärldsbevakning

Utredningen genomförde en enkätundersökning ställt till landets regioner för att ta reda på om de har något övergripande styrdokument för kulturarvsfrågor, eventuella planer på framtagande, samverkan med andra aktörer samt utmaningar och möjligheter med ett särskilt styrdokument för kulturarvsfrågor, exempelvis i relation till kulturplaner eller andra övergripande planer (bilaga 1). Alla regioner svarade på enkäten. Utöver enkäten har även regionernas webbplatser legat till grund för omvärldsbevakningen.

Resultatet av enkätundersökningen visar att landets regioner hanterar kulturarvsfrågor på olika sätt. Några få regioner har särskilda program eller strategier, medan de allra flesta arbetar med kulturarvsfrågorna inom befintliga planer och strategier. Den sammantagna bilden är att kulturarvsfrågorna i allmänhet definieras utifrån ett institutionellt perspektiv och nästan uteslutande hanteras av Länsstyrelse och länsmuseum i samverkan med regionen. Det kan ske genom särskilda plattformar, överenskommelser eller i dialog och samråd. Arbetet verkar dock beröra såväl tvärssektoriella frågor som demokrati, attraktivitet, inkludering samt barn och unga, som mer specifika frågor som besöksnäring, kulturmiljö och världsarv. Vi väljer att lyfta några regioner som hanterar kulturarvsfrågorna på olika sätt (bilaga 2).

Utöver enkätundersökning har vi genomfört dialoger och samråd med vissa aktörer, internt och externt (bilaga 3). Dessa bekräftar i stora delar svaren i enkätundersökningen, inte minst att kulturarvsfrågorna behöver ta större plats inom regional utveckling, men att det kan göras inom ramen för befintliga processer och planer.

Särskilda utvecklingsbehov för kulturarv

Arbetet med utredningen har genomförts parallellt med framtagandet av den regionala kulturplanen för 2024-2027. Många svar på remissutgåvan av den regionala kulturplanen likväl som dialoger pekar specifikt på frågor som rör kulturarv vilket innebär att vissa behov är angelägna för den kommande planperioden. Angelägna utvecklingsbehov är att

- utveckla arbetet kring kulturarv, lärande och platsbunden utveckling
- stärka arbetet för mångfald och integration
- stärka normkritiska perspektiv
- etablera ett regionalt kulturarvsforum
- etablera en tydlig struktur för civilsamhällets dokumentation

Kulturarv har goda möjligheter att på ett pedagogiskt sätt stärka det livslånga lärandet, främja näringslivsutveckling och tillvarata ett lokalt engagemang. Det utåtriktade kulturarvspedagogiska arbetet och dess närvaro över hela länet kräver en nära samverkan mellan det offentliga, det institutionella och det civila samhället. Genom platsbunden utveckling skapas goda och inkluderande livsmiljöer där grupper och individer själva tillåts definiera och utveckla platsen.

Kulturarv är i ständig rörelse. Genom att verka för en mångfald av berättelser breddas historieskrivningen bortom majoritetssamhället, vilket ger ett samhälle där fler perspektiv och idéer kan tillvaratas. Ett normkritiskt förhållningssätt innebär att medvetet bryta normativa föreställningar och skapa utrymme för berättelser och perspektiv som inte alltid får eller har fått ta plats. För att stärka de normkritiska perspektiven behöver till exempel kunskap och kännedom kring den urbana norm som präglar samhället spridas.

Ett regionalt kulturarvsforum kan utgöra en plattform för de verksamheter som har i uppdrag att på olika sätt stötta, främja och utveckla länets kulturarv och kulturarvsaktörer. Regionen tillsammans med Länsstyrelsen är viktiga aktörer i utvecklandet av detta forum. Forumet ska vara inkluderande och verka för att skapa kontaktytor mellan det institutionella och det ideella samt säkra att information och kunskap förs vidare.

Civilsamhället, med föreningar, organisationer och enskilda individer, spelar och har spelat en viktig roll för samhällsbyggnad och för livsvillkoren i länet. Dokumentation av dessa behöver värderas och uppmärksammas på ett sådant sätt att de tryggas för framtiden. Ansvaret för arkiv från den enskilda sektorn¹⁰ behöver därför tydligt pekas ut och uppdraget kring dokumentation, bevarande och tillgängliggörande behöver definieras.

Behovet av ett styrande dokument för kulturarvsfrågor

Sammantaget visar enkätundersökning, dialoger och remissvar på en relativt stor enighet kring kulturarvsfrågorna. Ett eget styrdokument skulle kunna hjälpa till att föra upp frågorna högre på agendan och visa på medvetenhet och förståelse kring kulturarv. Dokumentet i sig skulle kunna ha stor bäring, men viktigare tycks vara den löpande diskussionen, kartläggningar av behov, förankringsprocessen och utvecklade samverkansforum. Det centrala bedöms vara att kulturarvsfrågorna, i stället för att formuleras i en egen strategi, fortsätter ta plats i processer och sammanhang som bland annat kan koppla till befintliga planer och strategier. Ett sådant arbetssätt verkar vara mer effektivt än en egen strategi.

Utredningen svarar nedan på uppdragets frågeställningar.

- *Vilken typ av dokument behövs? En strategi, plan, handlingsplan?*
En strategi eller annat styrande dokument för kulturarvsfrågor skulle kunna visa på betydelsen av kulturarv som horisontellt perspektiv. Utredningen bedömer dock att kulturarvsfrågorna kan hanteras inom befintliga planer och strategier, inte minst i den kommande kulturplanen 2024-2027 som kompletteras med ett särskilt fokusområde om kulturarv. Befintliga processer, särskilt inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin och smart specialisering, välkomnar kulturarvsaktörer att ta plats.
- *På vilket sätt bidrar ett separat dokument om kulturarv till att uppfylla målen i Kulturplanen?*
Genom kompletteringar i kommande kulturplan bedöms förståelsen om kulturarvets betydelse för inkludering och mångfald, men också för attraktionskraft och lokal utveckling, kunna stärkas. Ett separat dokument om kulturarv kan dock

¹⁰ Civilsamhället med föreningar, organisationer och enskilda individer.

bidra till att specificera och tydliggöra målformuleringar samt peka ut riktningar och insatser som kan behövas. Samtidigt görs detta redan i befintliga avtal och överenskommelser med de aktörer som har regionalt stöd för sin verksamhet, exempelvis Stiftelsen Jamtli, Föreningsarkivet i Jämtlands län och Stiftelsen Gaaltije, samt utvecklas i övriga uppdragsbeskrivningar till andra verksamheter.

- *Vilken roll ska Region Jämtland Härjedalen ha för genomförandet och uppföljningen av dokumentet i relation till andra aktörer i länet?*
Region Jämtland Härjedalen bör ha en aktiv och samordnande roll i det regionala kulturarvsarbetet, oavsett eget styrdokument eller inte. Område Kultur och bildning har huvudansvaret för kulturplanens genomförande i länet genom finansiering, dialog, uppdrag, överenskommelser och återredovisning. Att inkludera kulturarv i detta arbete underlättar både administration, samordning och uppföljning. Utöver det bör arbetet med smart specialisering inkludera kulturarv inom ramen för styrkeområdet Upplevelser på ett tydligare sätt.
- *Vilka resurser krävs av Region Jämtland Härjedalen för att ta fram dokumentet och för att därefter arbeta med genomförandet?*
Framtagandet av ett särskilt styrande dokument för kulturarvsfrågor bedöms inte kunna genomföras inom befintliga resurser. Ett framtagande där legitimiteten är central kräver en bred samverkan mellan flera aktörer där Region Jämtland Härjedalen tillsammans med Länsstyrelsen kan vara drivande. Även om en del av förarbetet är gjort genom dialoger och processer behöver ett särskilt styrdokument, strategi eller program, tydligt genomarbetas och förankras. För att resurssätta detta arbete ses en opartisk kompetens som nödvändig. Område Kultur och bildnings personal kan därmed inte enskilt driva framtagandet utan processen kräver ett särskilt uppdrag med extern kompetens och därtill sätta resurser.

Då genomförandet av innehållet i ett eventuellt styrdokument för kulturarv, till stor del beror på vilka mål och ambitioner som sätts, så kan det behövas ekonomiska förstärkningar eller att externa medel tillförs genom projektansökningar. Om kulturarvsperspektivet i stället inkluderas i den regionala kulturplanen så administreras arbetet inom befintliga processer och de ekonomiska konsekvenserna bedöms därför bli mindre. Genom kulturplanens fleråriga process och hänsynstagande till remissvar samt ett starkare fokus på kulturarv så bedöms dess legitimitet vara fullgod.

De utvecklingsbehov som definieras bedöms kunna genomföras inom de berörda aktörernas egen finansieringsram alternativt genom regionens kulturstöd. I vissa avseenden kan externa medel behövas vid särskilda projekt vilket då hanteras i särskild ordning. Gemensamma satsningar kan med fördel genomföras genom ansökan av särskilda projektmedel via till exempel Riksantikvarieämbetet, Tillväxtverket, Kulturrådet och EU-fonder.

Slutsats

Utredningens slutsats är att det i nuläget inte bedöms vara aktuellt eller ekonomiskt möjligt med ett särskilt styrande dokument för kulturarvsfrågor. I stället föreslås att kulturarv lyfts

in i kommande kulturplan genom ett nytt fokusområde och att särskilda utvecklingsbehov skrivs fram.

Bilaga 1 – Enkätundersökning landets regioner

Region	Egen kulturarvsstrategi, handlingsplan eller liknande	Planer på att ta fram styrande dokument för kulturarv	Övrigt
Region Norrbotten	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Västerbotten	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Västernorrland	Ja, strategiskt kulturarvsprogram.		Finns även i Kulturplanen och behovet av två dokument diskuteras.
Region Dalarna	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier samt samråd.
Region Gävleborg	Nej.	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier, bland annat planer för Världsarv.
Region Uppsala	Nej	Ja. På tjänstenivå.	Man vill förtydliga mål i Kulturplanen.
Region Stockholm	Nej	Samtal har förts.	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Västmanland	Ja		Gäller 2021-2026. Knyter bland annat an till RUS, Landsbygdsprogrammet och kulturplanen.
Region Örebro län	Nej	Länsstyrelsen var på gång för några år sedan men ännu finns inget.	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Värmland	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Sörmland	Nej	Nej	Plattform för kulturarvsfrågor tas fram på uppdrag av Länsstyrelsen.
Region Östergötland	Nej	Ja. Samtal har pågått och ett projekt finns för en eventuell strategi.	Kan bli ett bra komplement och underdokument till kulturplanen

Region Kronoberg	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Jönköpings län	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Västra Götalandsregionen	Nej. Däremot en plattform för kulturmiljöarbete.	Nej	Samverkan mellan länsstyrelsen, regionen, Göteborgs stad och museer. I övrigt hanteras kulturarv inom ramen för befintliga planer och strategier.
Region Halland	Nej. Däremot en överenskommelse om samverkan för ett resurscentrum.	Nej. Det har funnits en strategi tidigare men den har inte förnyats.	Överenskommelse mellan regionen och läns museet. I övrigt hanteras frågorna inom befintliga planer och strategier.
Region Gotland	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Kalmar	Nej. Däremot en plattform för utveckling av kulturarv.		Samverkan mellan länsstyrelsen, regionen och museet.
Region Blekinge	Nej	Nej	Hanteras inom befintliga planer och strategier.
Region Skåne	Nej	Nej. Det fanns en plan för några år sedan.	Hanteras inom befintliga planer och strategier.

Bilaga 2 – Kulturarvsarbetet i några regioner

Region Halland

I Region Halland fanns ett strategiskt program för kulturarv som gällde 2017-2020¹¹. Programmet togs fram gemensamt av nätverket Kulturarv Halland som samlar alla offentligt finansierade kulturarvsaktörer i länet. Det finns inga planer på att ta fram ett nytt strategiskt program eller uppdatera det förra utan i stället har regionen valt att prioritera processen med att skapa ett resurscentrum för kulturarv. Enligt mail från den regionala kulturförvaltningen så tecknas överenskommelsen mellan regionen och Stiftelsen Hallands läns museer där även samverkan med Länsstyrelsen ska beaktas. Överenskommelsen gäller till 31 december 2025 och ska bidra till att uppnå målen för kulturarv i Hallands kulturplan, det vill säga att utveckla samarbetet inom kulturarvssektorn, använda kulturarvet som resurs för ökad attraktivitet, stärka demokratiseringen av kulturarvsprocessen samt stärka barns och ungas tillgång till och kunskap om kulturarvet¹². För arbetet så tilldelas Stiftelsen Hallands museer ett årligt anslag.

Region Kalmar

Länsstyrelsen och Kalmar läns museum tog 2004 fram en kulturarvsstrategi som ett resultat av samverkan med föreningar och kommuner i hela länet. Sedan dess säger man att samhället har förändrats och myndigheter och organisationer har nya och förändrade roller och ansvar. Därför tog Länsstyrelsen tillsammans med Kalmar läns museum initiativet att 2021 formulera en ny plattform för utveckling av kulturarv i länet¹³. Det är Länsstyrelsen och museet som tillsammans med regionen driver arbetet. Plattformens mål är att tillsammans använda "kulturarvet till dess fulla potential för en hållbar utveckling" och utgår från Agenda 2030, politiken för gestaltad livsmiljö, FN's barnkonvention, betänkandet "Ett land att besöka" och de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Från regionens håll är det främst besöksnäringen som ska driva arbetet med plattformen. Arbetet finansieras inom respektive tjänst.

Region Västmanland

Enligt hemsidan så driver Region Västmanland ett aktivt kulturarvsarbete tillsammans med Länsstyrelsen och länets kommuner. De är en av få regioner som har en övergripande kulturarvsstrategi, den gäller 2021-2026. Strategins målsättning är att "i bred samverkan mellan regionala kulturarvsaktörer identifiera ett antal för länet värdefulla fokusområden för kulturarvsarbetet och hur vi tillsammans kan arbeta strategiskt för att nå resultat inom dessa"¹⁴. Viktiga utgångspunkter är Agenda 2030, de nationella kulturpolitiska målen, de nationella kulturmiljömålen och Riksantikvarieämbetets Vision Kulturmiljö 2030 och strategin beskrivs som en understrategi till den regionala utvecklingsstrategin. Målen i strategin är att kulturarvet ska användas som en resurs för hållbar utveckling, att kulturarvet i länet är tillgängligt och skapar delaktighet samt att kulturarvsarbetet ska präglas av stärkt samverkan och kompetens.

Region Gävleborg

I Gävleborg är det den regionala kulturplanen som tydliggör vilka prioriteringar som gäller kulturarv och kulturmiljö. De särskilda prioriteringarna handlar bland annat om att

¹¹ Kulturarv för framtiden - Strategiskt program för kulturarv i Halland 2017-2020

¹² Hallands kulturstrategi och kulturplan 2021-2024

¹³ Plattform för utveckling av kulturarv i Kalmar län, 2021

¹⁴ Regional kulturarvsstrategi 2021-2026 - Västmanlands län

genomföra forum för länets kulturarvsaktörer, bidra till pedagogiska insatser för barn och unga, bidra till att kulturarv och kulturmiljöer tas tillvara i länets samhällsutveckling och attraktivitet, verka för att kulturarv och kulturmiljö blir en integrerad del i länets besöksnäring och synliggöra nationella minoriteters kulturarv och dess betydelse¹⁵. Prioriteringarna är framtagna med berörda kulturaktörer som exempelvis Arkiv Gävleborg, Världsarvet Hälsingegårdar och Läns museet Gävleborg. Planens ambition är dessutom att i samarbete med regionen bland annat samverka i framtagande av regional besöksnäringstrategi för Världsarvet Hälsingegårdar samt genomförande av regionalt skogsprogram avseende kultur och kulturmiljöer. Kulturförvaltningen lyfter även förvaltningsplan för världsarvet Hälsingegårdar som ett viktigt dokument i relation till kulturarvsarbetet.

Region Västernorrland

I Västernorrland finns ett strategiskt kulturarvsprogram sedan 1997. Från början var Länsstyrelsen och Västernorrlands museum ägare till dokumentet. 2017 tog regionen över ansvaret tillsammans med Länsstyrelsen och programmet är gemensamt framtaget i samverkan med länets kulturarvsaktörer. Regionen och Länsstyrelsen jobbar strategiskt, stödande och främjande i sina tjänster för att implementera programmet. Det finns dessutom vissa bidragsmedel att söka som verkar för kulturarvsprogrammets mål. Kulturarvsaktörerna är de som utför det operativa arbetet med genomförandet av kulturarvsprogrammet. Målen i det befintliga programmet säger att kulturarvet är angeläget, fler berättelser främjas och människors historiska och kulturella medvetenhet stärks, att kulturarvet är tillgängligt för alla och upplevs som en gemensam kunskapskälla, att kulturarvet är en resurs för hållbar utveckling samt att alla samhällssektorer tar ett ökat ansvar för kulturarvet¹⁶. I Västernorrlands kulturplan 2023-2026 finns kulturarvsprogrammets mål väl inarbetade och det diskuteras om det fortfarande finns skäl att ha två program att följa upp.

Region Norrbotten

I Norrbotten har frågan om ett övergripande styrdokument inte varit aktuellt. Man anser att det kan finnas en risk med för många politiskt beslutade planer och menar att det är skrivningar i kulturplanen och Regionala utvecklingsnämndens plan som gäller. Regionen arbetar tätt ihop med Norrbottens museum, Länsstyrelsen och Luleå tekniska universitet kopplat till kulturarvsfrågor, exempelvis finns etablerade chefsnätverk inom kulturmiljö och museum.

¹⁵ Regional kulturplan Gävleborg 2023-2026

¹⁶ Strategiskt kulturarvsprogram för Västernorrland 2021-2024

Bilaga 3 – Möten och dialoger

Utöver de dialoger och samråd som genomförts inom ramen för framtagandet av den regionala kulturplanen 2024-2027 så har även nedanstående specifika möten genomförts;

- 24 mars – Samverkansmöte med Riksantikvarieämbetet
- 4 maj – Dialog med Länsstyrelsen
- 8 maj – Internt möte Remissvar Kulturplanen
- 9 maj – Nätverksmöte med Riksantikvarieämbetet och regioner
- 11 maj – Regional dialog med Kulturrådet och Nämnden för hemslöjdsfrågor
- 1 juni – Jamtlisamråd
- 13 juni – Dialog med Heimbygda
- 14 juni – Dialog med ansvarig för den regionala utvecklingsstrategin
- 15 juni – Dialog med enhetschefer inom Kultur och bildning
- 29 juni – Dialog med Föreningsarkivet i Jämtlands län